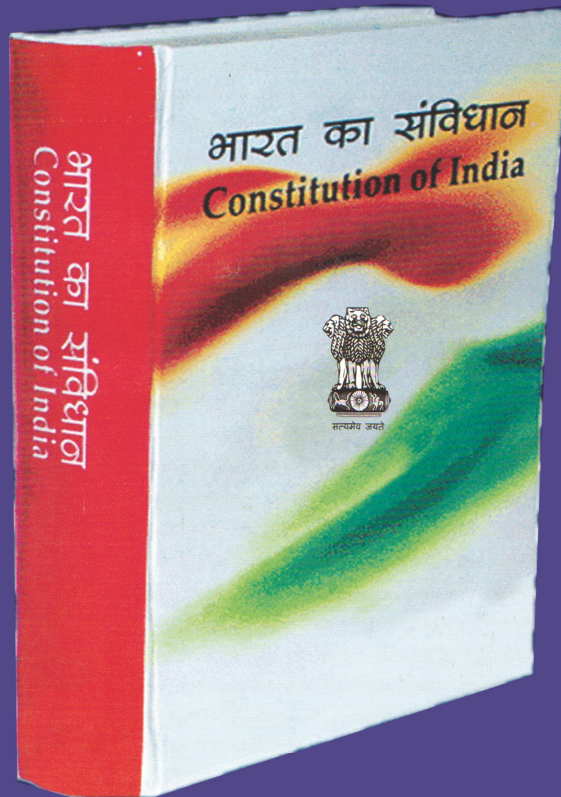

ཁའ་ལྷོ་གྲོ་ཤེས་ཡོན་ གོ་རིམ་ - ༡

མིག་ ཐོང་ཅེ།

(མངའ་ཕྱི་གཞུང་གིས་ མི་སེར་ཚུའི་ རོན་ལོ་ བྲིམས་ དང་ དབང་བཅའ།)

མངའ་ཕྱི་ འབྲུང་ཁྲུངས་ ས་གནས་ ཨ་སམ
རྒྱལ་ཁབ་གྲོ་ཤེས་ཡོན་ སྲིད་ཇུས་ དབང་འཛིན།
རྒྱ་གར་ གཞུང་།

དང་བྲིམས་ ལེ་ལག་
རྒྱལ་ཡོངས་ ཡར་རྒྱས་གྲོ་ དབང་འཛིན།

letter

མིག་ ཐོང་ ཅེ།

(མངའ་སྡེ་ གཞུང་གིས་ མི་སེར་རྩོམ་ དོན་ལོ་ བྲིམས་ དང་ དབང་བཅའ།

བྲིམས་ཀྱི་ ཤེས་ཡོན་ ལོ་རེམ་ - ༡

साक्षर भारत

མངའ་སྡེ་ འབྲུང་ཁུངས་ ས་གནས་ ཨ་སམ
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ སྲིད་ཅུས་ དབང་འཛིན།
རྒྱ་གར་ གཞུང་།

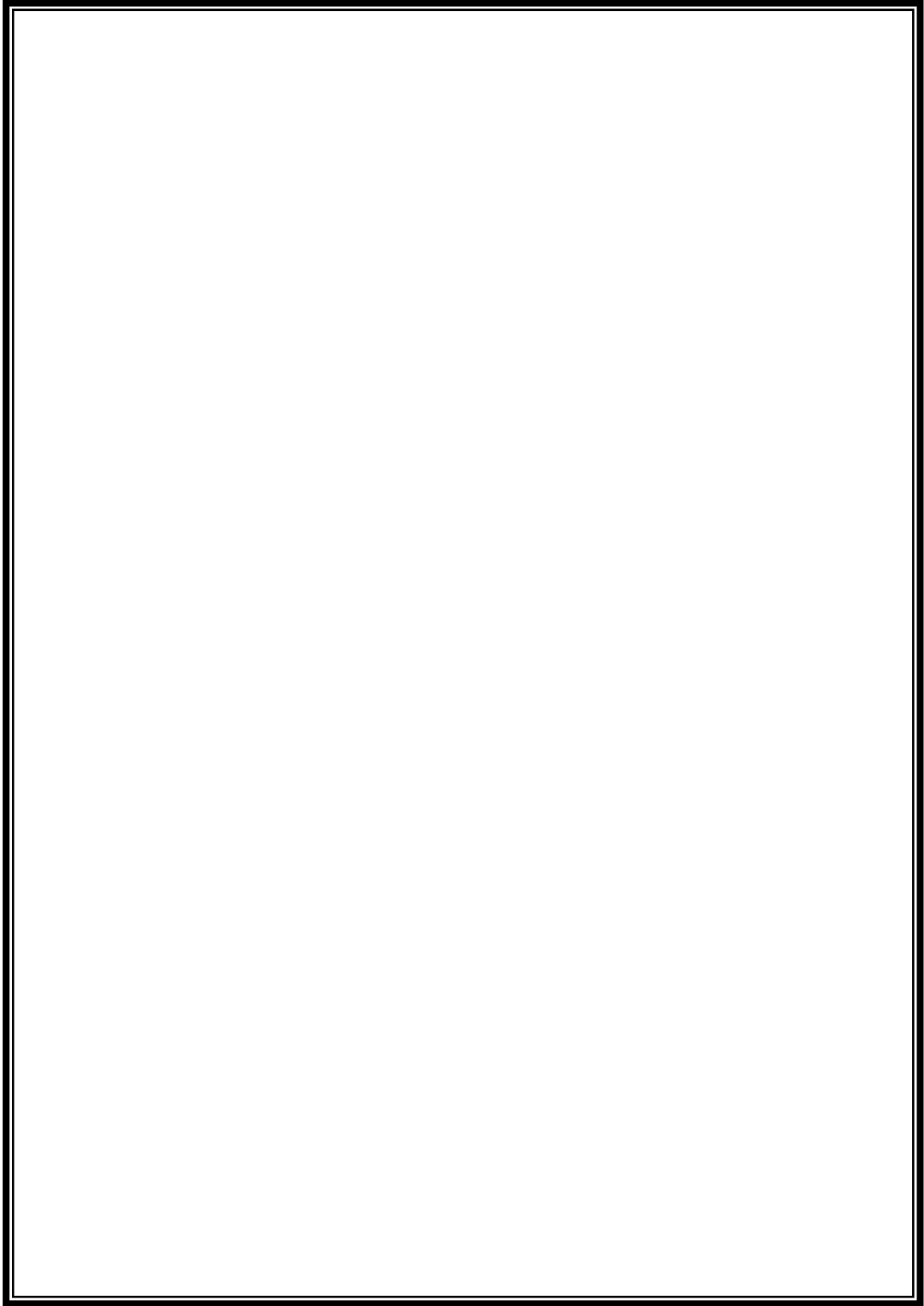
सत्यमेव जयते
Government of India

དྲང་བྲིམས་ ལེ་ལག་
རྒྱལ་ཡོངས་ ཡར་རྒྱས་ཀྱི་ དབང་འཛིན།

Mig Thong Cha : This book is based on legal awareness for the neoliterates on Right and duties of Indian citizen. This book is prepared by National Literacy Mission Authority and Department of Justice, Govt. of India, New Delhi. This book is translated and published by State Recourse Centre Assam, 1-CD, Mandovi Apartments, GNB Road, Ambari, Guwahati-781001(Assam)

Feb 2017(300)

དབ་མིང་།	མིག་ ཐོང་ཅེ།
དབ་ ཚུམ་སྒྲིགས་ ཚོགས་ཚུངས་།	སློབ་དཔོན་ རྡོ་རྗེ་ དགྲ་འདུལ། སློབ་དཔོན་ བསོད་ནམས་ དབང་ཚེ། སློབ་དཔོན་ ལུབ་བསྟན་ དཔལ་བཟང་།
པར་བསྐྱུན་ དང་པོ་།	ཇུ་མེ་ལི་ ༢༠༡༧ ལོ་ ༧ ཟླ་ ༡༠ ཉིན་།
དབ་ པར་བསྐྱུན་ ལྷན་ཁུངས་།	མངའ་སྡེ་ འབྲུང་ཁུངས་ ས་གནས་ ཨ་སམ, མན་ཏ་འི་ ཨེ་པེ་ མེན་, རི་ཨེན་ འི་ རོ་ཏེ, ཨམ་ ལྷ་ལི, ལྷ་ཏ་ཏི- ༧༨༡༠༠༧
ལྷན་དག་གོ་།	སློབ་དཔོན་ ཡེ་ཤེས་ རིག་འཛིན། སློབ་དཔོན་ བསོད་ནམས་ དབང་ཚེ།
རི་མོ་བྲིས་ ལུང་།	འཛིགས་བྲེལ།
ཚོགས་པར་ ལྷན་ཁུངས་།	ས་རའི་ ལྷན་ ཨོ་བ་ལེ་ ལྷན་ བ་མོ་ལི་ མེ་དན, ལྷ་ཏ་ཏི- ༢༧

མིག་ ཐོང་ཅེ།

བསོད་ནམས་ མག་མི་ ན་ གཡོག་ ཐོབ་པོ་ ཐོས་ལྟེ་ ཁོང་གི་ ཡམ་ ལེབ་ལྟེ་
སེམས་ རྩོད་ལོན་ ཏུ་པོ་ སྤང། བྱིམ་ ཡམ་ཏུ་པོ་ ཐོས་ལྟེ་ ཡ་པོ་ སངས་རྒྱས་
དང་ ལྷན་པོ་ རིན་ཆེན་ ཡང་ གན་ཐོན་པོ་ མཚོ་ལྟེ་ ཨོ་ན་ འོང་པོ་ སྤང། ལུབ་
འབྲས་རྫོངས་ཀྱི་ བཀྲ་ཤིས་ སྤོང་གི་ རྩོད་གསེབ་ ཉེར་སྤངས་ ལབ་ས་ན་
དབལ་རྣམ་ འབྲས་རྫོངས་པོ་ དང་ ཁོང་གི་ མོ་བུས་ སྤོལ་མ་པོ་ ཏུ་
བསོད་ནམས་ དང་ རོ་རྗེ་ ཡོད་པོ་ སྤང།

ཨམ་མེ་ ཏུ་བཞིན་ རྩེབ་རྩི་ ལབ་པོ་ སྐད་ སྤོང་ འདི་ན་ མི་ ག་ཡང་ མག་མི་ ན་
འགྲུ་བུལ་མེད་...!!!! ཏུ་ཚོད་ལོ་ གན་བྱས་ འགྲུ་དགོས་པོ་ ལུག་གོ་?

ཏུ་གིས་ ལན་ལོ་ དོ་རྩེད་ རྩོན་ལོ་ ཡུལ་ འདི་ན་ སྐན་པོ་ ག་ཡང་ མ་ཐོན། དེ་ཟང་ ལུ་གི་
སྤོང་ལོ་ ནད་པོ་ ཚུ་ལོ་ སྐན་བཅོས་ཀྱི་ རོག་རམ་ བྱས་བཞིན་ ཡོད་ཤོ། ང་ཡང་ ལུ་དང་
འདྲ་བོ་ ངའི་ རྒྱལ་ཁབས་ཀྱི་ སྤྱང་སྤྱོདས་ རོགས་ བྱས་ཞིང་ ཤོ།

ཨ་མ་གིས་ གསུང་བོ་ སྐད་ རྒྱལ་ཁབས་ཀྱི་ སྤྱང་སྤྱོདས་ཏོ་ ཡུལ་ཁ་ རྩོད་རྩི་ ཡང་ བྱས་
ཚུགས་ཤོ། ཏུ་གིས་ ལན་ལོ་ ཨམ་ རང་གི་ ལུག་བསམ་ བཞི་པོ་ འདྲ་བོ་ ཐམས་ཅད་ཀྱི་
མཚོ་བསམ་ བཏང་ན་ མག་མི་ ན་ ག་འགྲུ་འོང་?

མ་སྐད་ གཉེས་ཀྱི་ རྩོས་ཚུ་ དང་ ཨམ་ ཏུ་ལབ་ སྐབས་བཞིན་པོ་ པང་ཁ་ ཐོས་རྩི་
སྤོང་ཚུ་ དཔལ་འབྱོར་, མེད་གེ, དང་ རྟེན་འཛིན་ ཡང་ ཨོ་ན་ སྐབས་པོ་ སྐད།

དཔལ་འབྱོར་གྱིས་ མ་གཅིག་ གན་བྱས་ ཏུ་བོ་? ཏུ་དགོས་པོ་ གན་འདུག་གོ་?

འདི་ལས་ ཨ་ཀུ་ རིན་ཆེན་གྱིས་ བསོད་ནམས་ མག་མི་ན་ འཇུལ་ཚར་བོ་?

མེད་གེ- ག་རྩེམ་ འཇིག་དྲགས་ ངའི་ལུ་ རོར་གྲུབ་ལོ་ ཡང་ མག་མི་ ནད་
བཅུག་ཐོབ་ནེ་ཏོ། ཡེ་ཤེས་ ཚོད་ཀྱི་ བ་གཞི་ མང་སྤྱང་ ག་གིས་ ལོག་ལྷ་ སྐབས་ཤད་?

སྐྱོན་ལོ་ རིན་ཆེན་གྱིས་ ཨ་ཀྲཱ་ ང་ཅག་ བ་པད་ གཉིས་ འུབ་ལྷི་ ལག་ཁུར་ སྐྱབས་ཤད་
 ཨིན། འདི་རང་ རྒྱལ་ཁབ་ སྤང་སྐྱོབས་ ཐོན་ཤད་ ཨིན། ང་ཅའི་ རྒྱལ་ཁབ་
 སྤང་སྐྱོབས་ ལོ་ཚུ་ལོ་ ཟ་ལུང་ཚུ་ཡང་ ཁོ་ཉོ་ ཡོད།

འདི་ལས་ ཨ་མ་གེས་ གསུང་ལོ་ སྤང་ ལུ་ཅག་ ཐམས་ཅད་གྱི་ ངའི་ལུ་ བསོད་ནམས་
 མག་མི་ ཐོན་ལོ་ ལྷ་ཤད་ མན་ལོ་? དེ་ཟང་ ཡར་འོག་ བར་བཅོད་ ཐོན་ན་ ཀ་འགན་
 འབག་ཤད་?

ཨ་ཀྲཱ་ རིན་ཆེན་གྱི་ གསུང་ལོ་ སྤང་ མ་གཅིག་, ཨམ་ཚུ་ ཐམས་ཅད་ ལྷེ་ར་འཇུ་ནེ་
 རྒྱལ་ཁབ་ སྤང་སྐྱབས་ལོ་ མག་མི་ཚུ་ ཀ་ལས་ ཐོན་ཤད་?མང་གེ་གེས་ ལབ་ལོ་སྤང་
 མ་གཅིག་, སྤྱིད་ལོ་ ལུང་ག་ འུས་ ལྷོད་ཤད་ ང་ཅའི་ ཐོབ་ཐང་ སྤང།

རྒྱལ་ཁབ་ སྤང་སྐྱོབས་པོ་ མག་མི་ འདི་ཚུ་ བྱས་ལྟེ་ ང་ཅག་ ད་རིང་ རྐྱིད་པོ་ བྱས་ རྐྱོད་
 ཐོབ་ ཉོ་ སྤང། སྤང་སྐྱོབས་པོ་ མག་མི་ཚུ་ འདེ་ཅིག་ མེད་ན་ ང་ཅག་ ད་ཚོད་ མེད་བ་
 ཤོར་ཞིམ་ཉ་.....། རིན་ཆེན་ མཛེ་མུ་ རང་སྤང། རྒྱལ་ཁབས་ སྤང་སྐྱོབས་ བྱས་ཤད་ལྟེ་
 མི་མང་ ཐམས་ཅད་ཀྱི་ འགན་ སྤང། མག་མི་ རང་ འཇུལ་ལྟེ་ རྒྱལ་ཁབས་ སྤང་སྐྱོབས་
 གནང་མཁན་ དཔའ་བོ་ཚུ་ ང་ཅག་ ལོ་ ཁོ་ཡོད། མཐར་ཐུག་ན་ རྒྱལ་ཁབས་ཀྱི་
 དོན་ལོ་ ཆོ་སློས་ བཏང་ཚུག་པོ་ ཡང་ དགོས་ཤད་ སྤང། ཡབ་ ཨ་ཀྱ་ གསུང་བོ་ལྟེ་
 མཛེ་མུ་ སྤང། ཐོབ་ཐང་ མཉམ་ཅིག་ ལོ་ འགན་ ཡང་ སྤང། བསོད་ནམས་
 ཨམ་!!! བསོད་ནམས་ ལོ་ དགའ་ཞེ་ དགའ་ཞེ་ བཟང་བཏང། ལུངེ་ སེམས་ཤུགས་
 བམ་ མ་བཅུག།

མི་སེར་ཅུངེ་ འགན།

ཚད་དབང་ དང་ འགན་གྱི་ བཅའ་ཁྲིམས་ བར་ལོ་ འོན་ སློན་པོ་ ཡོད། ག་ན་ ཚད་དབང་ ཨོན་ འགན།
རྒྱ་གར་གྱི་ བཅའ་ཁྲིམས་ བར་ལོར་ ག་ན་ ཚད་དབང་ ཡོད་པོ་ ཨོན་ གཡོག་འགན་ སློན་པོ་ ཡང་ ཡོད།
འགན་གཙོ་ ཆེ་དྲགས་ཅུ་

༡. རྒྱ་གར་གྱི་ བཅའ་ཁྲིམས་ བར་ལོར་ གནས་དགོས། བཅའ་ཁྲིམས་ བར་ལོར་ ལག་ལེན་ ལྟར་དགོས་པོ་ འདི་
མི་གསེ་ཅུངེ་ འགན་ སློན་པོ་ གཅིག་ སྤང། བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་ བཀའ་ ཚོགས་པོ་ རྒྱལ་ཁབས་གྱི་ དར་གཅོག་
དང་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ ལྷ་ལོ་ བཅེ་བ་ བྱས་དགོས། འདེབ་སྟེ་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ རྒྱལ་སྤྱི་ རྩོན་ གན་ མན་ ། དང་
རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ དར་གཅོག་

འཕྱར་བེདེ་ སྐང་ལོ་ གྲོངས་གྱི་ ལོང་སྟེ་
སྟོན་དགོས། བཅའ་ཁྲིམས་ ཨོན་ཅུང་ རྒྱལ་ཁབ་
དར་གཅོག་ སྟོང་བེདེ་ སྐང་ དར་གཅོག་
གཙོང་དྲགས་ དགོས། དེ་ལག་ དང་ རལ་རལ་བོ་
ཐོན་ མི་མཚོག་ གལ་སྤྱིད་ དར་གཅོག་གྱི་

དུག་རལ་ ལམ་ཁ་ ལོ་ ཐོང་ན་ ལུ་སྟེ་ ས་འོག་ ལོ་སྤྱར་ཤད་ ཡང་ན་ ས་གཙོང་སར་ རྐང་པོ་གིས་
མ་རྩོབས་ས་ལོ་ བཞག་དགོས།

• བཀའ་ཤགས་ རྫོན་ཚོག་དང་,བཀའ་ཤགས་ འོས་ཚོགས་
 ལས་བཟོ་པོའི་ ཁྲིམས་ཚུ་ལོ་ བཙེ་བ་ འོས་དགོས།

༢. རྒྱལ་ཁབ་ རྒྱུ་མཉམ་ དང་ ཉེ་རིང་ མེད་པོ་ འོས་གོ:

རྒྱལ་ཁབ་པོའི་ མི་གསེ་ཚུའི་ འགན་སྲད, རྒྱལ་ཁབ་པོ་ མི་མང་ བམས་ཅད་
 ཕྱོང་བུ་ འགྲུས་པོ་ འདེམ་འོས་ གཅིག་ལོ་ འགྲུས་དགོས། གཏམ་ ཕྱི་མ་ཚུའི་
 དོན་ལོ་ འབག་སྟེ་ ཕན་ཚུན་ བབ་འཛིང་ཚུ་ མ་འོས་དགོས། ཚོས་ལུགས་,
 རྒྱད, རྒྱད་ཚུའི་ དབྱེར་གསང་ ཕྱི་ མི་ཏུབ། བམས་ཅད་ལོ་ ཕམ་གཅིག་གི་
 འདུ་ཤེས་ བཞག་སྟེ་ རྒྱན་ལོ་ རྒྱན་ཆ་ ཡ་ཞི་ འུ་ཟེམ་ མཚོ་སྟེ་ རང་ལུལ་
 ཡར་རྒྱས་ བཏང་དགོས།

༣. རྒྱལ་ཁབ་ རྒྱང་རྒྱོབས་ འོས་གོ:

རྒྱལ་ཁབ་ རྒྱང་རྒྱོབས་ འོས་ཤད་ མི་གསེ་ བམས་ཅད་ཀྱི་ འགན་སྲད། མག་མི་
 རང་ འཇུལ་སྟེ་ རྒྱལ་ཁབ་ རྒྱང་རྒྱོབས་ འོས་གོ། མཐར་ཐུག་ རྒྱབས་ལོ་
 རང་ལུལ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ རྒྱང་རྒྱོབས་ དང་ ཞབས་ཕྱི་ འུ་གོ། མཐར་ཐུག་ན་
 རང་གི་ ཚོས་རྫོས་ བཏང་ཚུགས་པོའི་ ཁྲིམས་ལུགས་ བཞག་གོ། རྒྱལ་ཁབ་
 རྒྱུད་པོ་ དང་ རྒྱང་ག་ བཞག་ཤད་ དོན་ལོ་ རོགས་རམ་ གནང་གོ།

༤. མཚོ་བསམ་ དང་ བྱེད་འཕྲོད་ལོ་ བཅོས་སྐྱབས་:

རྒྱ་གར་གྱི་ མི་མང་ ཐམས་ཅད་ གང་པོས་ མཚོ་བསམ་ དང་ བྱེད་འཕྲོད་ རན་པོ་ལོ་ བཅོས་ སྐྱབས་སྟེ་
འགྲུང་བ་ བཟང་གོ། ཚོས་ལུགས་, རྒྱ་དང་ རྒྱ་གྱི་ བྱེད་སྟེ་ ཐམས་ཅད་ གང་པོ་ མ་མཐུན་པོ་ ཐོན་
ཡོད་པོ་ སྣང། མཚོ་བསམ་ འདི་ཚུ་ སྣངས་གོ། འདི་གི་ ང་ཅའི་ མ་འོང་པོའི་ བུ་མ་ཚུའི་ ཚད་དབང་ དང་
ལུགས་ལོ་ གཞོད་པོ་ སློམ་པོ་ ཕོག་ཏེ་ སྣང།

༥. བཀའ་ལོ་ བཅེ་བ་ བྱེད་འཕྲོད་:

རང་དབང་ རང་བཅོན་ དོན་ལོ་ ང་ཅའི་ རྒྱལ་ཁབ་ ཚིག་སྒྲིལ་ དོན་ལོ་ གནང་མ་ལན་ བཀའ་ལོ་ བཅེ་བ་
བྱེད་སྟེ་ སེམས་ན་ བཞགས་གོ།

༦. ཡ་ཚོན་ ཆེད་ལས་ཀྱི་ ལུགས་གསོལ་ཚུ་ ལོ་ བདག་གོ་ གནང་:

ང་ཅའི་ བ་སྒྲུའི་ ལུགས་གསོལ་ དང་ རྒྱུད་པོའི་ ཆ་ལེན་ཚུ་ ལོ་ བཅེ་བ་ དང་ རྒྱུད་སྐྱོབས་ གནང་གོ།

༧. ལུགས་ མཐའ་བསྐྱོར་ རྒྱུད་སྐྱོབས་ གནང་གོ་:

རང་བཞིན་ ལས་ སྐྱེས་པོའི་
ཤིང་ནགས་,
རྒྱ་གྲོང་, མཚོ་, དང་ རི་བདག་
སེམས་ཅན་ཚུའི་ རྒྱུད་སྐྱོབས་ བྱས་གོ།

སེམས་ཅན་ ཐམས་ཅད་ལོ་ བྱམས་ སྐྱོང་རྗེ་ སེམས་ན་ སྐྱེས་གོ།

ཤིང་ནགས། རྩུ་རྩུང་ཚུ་གཙང་དྲགས་ ཡོད་པོ་ལས་ འཁྲོད་སྟེན་ ཡང་
 ལེས་ རྫོང་ཤང་ ཡིན། མི་ཚུ་ལོ་ ལྷག་པར་ སན་ཐོག་ ཆེ་དྲགས་ ཐོན་ཤང་
 ཡིན། རང་བཞིན་ འདི་ལོ་ སན་ཐོག་པོའི་ གཡོག་ལོ་ བཅུག་དགོས།
 རྒྱབས་ཐོབ་ བེད་དཔྱོད་ མ་བཟང་ གོ།

༤. རིགས་གསར་གྱི་

མཚོ་བསམ་

རིགས་གསར་གྱི་ མཚོ་བསམ་
 ཐོག་ ཡར་རྒྱས་ བཏང་པོའི་
 དོན་ལོ་ མཚོ་བསམ་ བཏང་གོ།

རྫོང་པོ་ ངན་པོ་ དང་ མིག་རྟོས་ ངན་པོ་ཚུ་ རྣངས་གོ། མིག་རྟོས་ ལེས་ཚུ་
 དང་ རིགས་གསར་ ལེས་ཚུ་ ལྷག་གོ། རིགས་ཀོ་ ལྷག་སྟེ་ ཡར་རྒྱས་
 བཟང་ཤང་ ལོ་ བཙོན་གྲུས་ བྱས་གོ། ཐམས་ཅད་ ལོ་ གྲུས་ཞབས་ བྱས་གོ།

༥. འདུན་ཁའི་ གནས་སྣངས་ལོ་ ཡར་རྒྱས་ རྣངས་གོ་

རྒྱབ་འདུན་ཁའི་ གནས་སྣངས་ལོ་ བཟུ་སྟེ་ ཐམས་ཅད་ལོ་ རྫོངས་ཤེས་སྟེ་
 ཡར་རྒྱས་གྱི་ ལམ་ལོ་ བཅུག།

༡༠. མི་དམངས་གི་ རྒྱ་ རྒྱ་ཅ་ རྩེའི་ རྒྱང་སྐྱོབས་ བྱས་:

མི་དམངས་གི་ རྒྱ་ རྒྱ་ཅ་ རྩེའི་ རྒྱང་སྐྱོབས་ བྱས་དགོས། གལ་སྲིད་
མི་བཞན་རྩེ་གིས་ གནོད་པོ་ གལ་དོ་ ཨིན་ན་ རྒྱང་སྐྱོབས་ བྱས་ གགས་ཐབས་
བྱས་ དགོས།

༡༡. བོ་ཙོ་རྩེ་ ལོ་ ཡོན་ཏན་ རྒྱངས་པའི་ གོ་སྐབས་ རྩོན་གེ་:

གལ་སྲིད་ བམ་རྩེ་ དང་ བདག་གོ་ བཟང་པོ་ ཡོད་མཁན་ བོ་ཙོ་རྩེ་ལོ་ ལོ་ རྒྱག་
ལས་ བརྩ་བཞིའི་ བར་ སློབ་གུ་ལོ་ ཡོན་ཏན་ སླབ་པའི་ གོ་སྐབས་ རྩོན་གེ།

འགན་བཞན་རྩེ་

* མི་དམངས་ རྒྱང་སྐྱོབས་ ཐོན་པའི་ དོན་ལོ་ མངའ་སྡེ་ གཞུང་གི་
བཅའ་ཁྲིམས་རྩེ་ བཟོ་དོ་ སྤང། འདི་ལོ་ ཐམས་ཅད་ རྩེ་
རྒྱང་དགོས།

* ཡར་རྒྱས་ འདྲ་ མིན་འདྲ་རྒྱངས་པའི་ དོན་ལོ་ མངའ་སྡེ་ གཞུང་ལོ་
ཕྱགས་དུལ་རྩེ་ ཁོ་ཐོན་དོ་ སྤང། འདིའི་ དོན་ལོ་ མངའ་སྡེ་ གཞུང་གི་
ལས་རྩེ་ བརྩ་དོ་ སྤང། འདི་ལོ་ མི་དམངས་ཀྱི་ འགན་ལྡི་ རྩེ་ཚོད་ལོ་
ལས་ བརྩ་བས་ཤད་ བྱས་དགོས།

* རང་བཙན་ མི་དམངས་ཀྱི་ ཐོབ་ཐང་ སྐད། ཐོབ་ཐང་གི་ དོན་ལ་ མིའི་
 འགོ་དཔོན་ གསེ་དོ་ སྐད། འགོ་དཔོན་ཚུ་ ཅུབ་སྟེ་ གཞུང་ བཟོ་དོ་
 སྐད། འདི་བྱས་ མི་མངས་ཚུ་ རྣམ་ལོ་ ཡང་ ཨ་ན་ གང་དོ་ ལོ་
 རང་བཙན་ མ་གཙོང་པོ་ བྱས་ མོས་ཤོག་ བསྐྱུགས་དགོས།

* ལྷི་ཚོགས་ཀྱི་ གསེས་པོའི་ རྗེས་ལོ་ དམངས་ཀྱི་ རོགས་རམ་ དང་
 རང་གི་ འགན་ཚུ་ མ་བརྗེད་པོ་ བྱས་ ཉེ་རིང་ མེད་པོ་ བྱས་ གཞུང་
 དང་ མཐུན་པོའི་ གཡོག་ བྱས་ དགོས།

མི་ལོ་ རང་དོན་, རང་མི་ ཉེ་པོ་ གཉན་མཚན་, རྒྱུང་ཅ, དང་
 རྒྱུང་ཁའི་ འགན་ཡང་ ཐོན་ཤང་ ཨིན། དེ་ཟང་ མི་ ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 འགན་ ཐོན་ཤང་ སྐད་གི་ ལྟོ་ དགོས་ཚུ་ གསུམ་ དོན་ལོ་ ཡང་
 ཡར་རྒྱས་ བསྐྱང་ དགོས་པོ་སྐད། རང་གི་ པོ་གཞི་ཚུ་ ལོ་
 མོས་སྐྱེད་པོ་ བཞགས་གོ། རང་བྱིམ་, རྒྱུང་ཁ, མངས་ཚུ་ ལོ་ བན་
 ཐོག་པོའི་ གཡོག་ཚུ་ བྱས་གོ།

ཡུལ་སྔོན་པོ་ཚུའི་ འགན་དང་པོ།

རང་ཡུལ་ རྒྱལ་ཁབ་ འདི་ལོ་ ལེམ་འུམ་ བདག་ཀོ་ དང་ བཟུ་བུམ་ རྒྱབས་པོའི་
དོན་ལོ་ བཅའ་བྲིམས་ ཁ་གཤམ་བཟོ་ ཡོད། འདི་ཚུ་ ཐམས་ཅད་ དེབ་གཅིག་
ནང་ལོ་ བྲིས་ལྟེ་ བཟོ་ཡོད། འདི་ལོ་ རྒྱ་གར་གྱི་ བཅའ་བྲིམས་སེ་ ལའ་ཉོ་ སྤང།
སྤེལ་ ༡༩༥༠ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༢༤ རྒྱ་གར་ རང་བཅོན་ རྗེས་ལོ་ བཅའ་བྲིམས་
འདི་གི་ འབེད་དཔྱད་ འཛོན་པོ་ སྤང། འདི་ནང་ལྟར་ ང་ཅག་ལོ་ རྒྱང་སྐྱོབས་
དང་ ཐོབ་ཐང་ མང་པོ་ གཅིག་ བྱོན་ཡོད། རྒྱང་སྐྱོབས་ དང་ ཐོབ་ཐང་
འདི་ཚུའི་ བདག་ཀོ་ རྒྱབས་ཤང་ འདི་ གཞུང་གིས་ འགན་སྤང།

རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ རྒྱང་སྐྱོབས་ གཅིག་མཐུན་ དང་ མ་ཐུན་པོ་ ཐོན་ན་
ཚད་དབང་ དང་ དབང་ཅ་ཚུ་ ཉོག་ཚུགས། ང་ཅའི་ རང་བཞིན་ ཐོབ་ཐང་
འདི་ཚུ་ འདི་འདེམ་ཡོད།

༡. བྱས་ཞབས་གི་ དབང་བཅའ་:

རྒྱ་གར་གྱི་ མི་དམངས་ རེ་རེ་ ལྟེང་ལོ་ བྲིམས་གྱི་ ཉོང་ལས་ བྱས་ཞབས་ ཡོད།
ཚོས་ལུགས་ མི་རྒྱུད་ ལྷངས་ རྐྱད་ མཚན་མ་ དང་ རྗེས་ས་ཚུའི་ དོན་ལོ་
མི་དམངས་ཚུའི་ བར་ན་ ཐབས་འཛོང་ འུམ་ མི་མཚོག།

རྒྱ་གར་ རྣང་ ཕྱི་བསྐྱོད་པོ་ཚུ་ ལོ་ཡང་ བྱུས་ལབས་ ཕྱོམ་བཞག་ ཡོད།
 གཞུང་གཡོག་ ག་ཉེམ་ ཨིན་རུང་ ཚོས་ལུགས་, རྒྱུད་, རྒྱུས་ས་, ལུངས་, རླང་
 དང་ མཚན་མ་ རྟ་ཉེ་ གཡོག་ ཕྱོམ་ མི་ཐོབ། འདི་ལོ་ དབྱེར་སངས་ བྱས་ན་
 ཁྲིམས་ ཕོག་ཤང་ ཨིན།

རྒྱལ་ཁབ་ བཅའ་ཁྲིམས་ རྣང་ལྟར་ མངའ་ལྡེ་གཞུང་གིས་ ཡང་ བུམ་ཚུ་
 པོ་ཚོ་ཚུ་, ཞེན་པོ་ དང་ རུད་ རྒྱང་ལྡུང་ཚུའི་ རྒྱང་སྐྱོབས་གྱི་ དོན་ལོ་
 ཁྲིམས་ཚུ་ བཟོ་ཚུགས། གཞུང་གི་ མངའ་ལྡེའི་ མག་མི་ དང་ ཚོས་ ཡོན་ཏན་
 རྒྱང་མཁན་ལོ་ གསོལ་རས་ཚུ་ གནང་ཚུགས།

༡. རང་བཅོམ་གྱི་ ཐོབ་ཐང་:

རྒྱ་གར་ ཡུལ་སྐྱོད་པོ་ ག་ཨིན་ རུང་ “ཚོམ་ལུ་ ཀས་མིར”མ་ཏོག་ ཡུལ་བཞན་
 ལོ་འགྱུ་ཉེ་ ཚོགས་པོ་ བཟོ་ཤང་, གཞི་ཆགས་ཤང་, རང་གི་ འདོད་པོ་
 རྣང་ལྟར་ བྱས་ཐོབ་པོའི་

རང་བཅའ་ ཡོད། དེ་ཟུང་ ཁོང་གི་ མི་དམངས་དང་ མ་མཐུན་བོའི་ གཞུང་གི་
 ཁབས་སྡེ་ཚུ་ བྱས་ མི་མཚོགས་ རྒྱལ་ཁབ་པོ་ ཚུའི་ བར་ལོ་ ཀླགས་ཤིང་
 རྒྱབས་ཤད་ཀྱི་ གཞུང་ཚུ་

བྱས་ མི་མཚོགས།
 དབྱེར་སངས་ རྩོམ་ཤད་ དང་
 མ་ལེམ་ མི་ དང་མཉམ་པོ་
 ཐོན་མི་ཏུ་བ།
 དབྱེར་སངས་ རྩོམ་ཤད་ དང་
 མ་ལེམ་ མི་ དང་མཉམ་པོ་
 ཐོན་མི་ཏུ་བ།

3. དཔྱད་པའི་ རང་བཅའ་:

* ལོ་བཅུ་བཞི་ ལས་ རྒྱང་བོའི་ བོ་ཙོ་ཚུ་ལོ་ བཟོ་གྲ་ དང་ བརྗོད་ཚུ་ན་ གཞུང་གི་
 ཁབས་སྡེ་ཚུ་ བྱས་བཅུག་ མི་མཚོགས།

‘ཨིན་ རུང་ “ཚོམ་མུ་ ཀས་མིར”མ་ཏོག་ ཡུལ་བཞན་ ལོ་འགྲུ་སྡེ་ ཚོགས་པོ་ བཟོ་ཤད་,
 གཞི་ཚགས་ཤད་, རང་གི་ འདོད་པོ་ རང་ལྟར་ བྱས་ཐོབ་པའི་ རང་བཅའ་ ཡོད།

དེ་ཟུང་ ཁོང་གི་ མི་དམངས་དང་ མ་མཐུན་བོའི་ གཞུང་གི་ ཁབས་སྡེ་ཚུ་ བྱས་ མི་མཚོགས།
 རྒྱལ་ཁབ་པོ་ ཚུ་

* མི་ གཅིག་གི་ གཅིག་ལོ་ མགོ་གཙོང་ བྱས་ མི་མཚོགས།

* ག་ལོ་ ཡང་ རྒྱ་བཅུག་ རྒྱབས་སྡེ་ གཞུང་ཚུ་ བྱས་ བཅུག་ མི་མཚོགས།

बाल श्रम कानूनन अपराध है ।

* ལྷ་མེད་ གཡོག་ཚུ་ བྱས་ བཅུག་ མི་མཚོགས།

* མགོ་བཅོམ་ ཤད་ ལེམ་མན།

༤. ཚོས་ལུགས་ཚུའི་ ཐོབ་ཐང་:

* མི་ ག་ཨིན་རུང་ ཚོས་ལུགས་ཚུ་ རང་མོས་ལྟར་ ལྷང་ཐོབ་པའི་
རང་བཅོན་ཡོད།

༥. ལུགས་གསོལ་ དང་ ཡོན་ཏན་ཚུའི་ ཐོབ་ཐང་:

མི་ ག་ཨིན་རུང་ རང་གི་ ལྷང་, ཡི་གེ, དང་ ལུགས་གསོལ་ཚུ་ལོ་
གསུང་སྐྱོབས་ བྱས་ཐོབ་ པའི་ རང་བཅོན་ ཡོད།

འདི་ཚུའི་ དར་བྱ་ བཏང་ཐོབ་ པའི་ རང་བཅོན་ ཡོད། གཞུང་གི་
སློབ་གྲ, ཐོ་རིམ་ སློབ་གྲ་ཚུའི་ རང་ རུད, ཚོས་ལྷགས, རྒྱད, རྒྱད་ལྷངས,
འབག་སྟེ་ འོང་མཁན་ལོ་ བཀག་མི་ཚུགས།

༤. རང་གི་ ཚད་དབང་ཚུ་ རྒྱང་སློབས་ བྱས་ ཐོབ་པའི་ རང་བཅོན་:

- * གལ་སྲིད་ ག་གི་ ཡང་ རང་གི་ ཚད་དབང་ དང་ ཐོབ་ཐང་ཚུ་ལོ་ གཞོད་པོ་
ཀྱུལ་ན་ འདིའི་ རྒྱང་སློབས་ དང་ བདག་ཀོ་ རྒྱབས་པའི་ འོན་ལོ་
བྲིམས་ཁང་ཐོ་བོ་ལོ་ འགྲུ་སྟེ་ བཤད་དགོས། འདི་ཚུའི་ རྒྱང་སློབས་ དང་
ཁག་འགན་ བདག་ཀོ་ རྒྱབས་ཤད་ བྲིམས་ཁང་ ཐོ་བོ་གིས་ གཡོག་སྦད།
- * མི་ ག་འདི་ལོ་ ཡང་ རྒྱུན་ དང་ བྲིམས་གལ་ མི་འཐོན་ རམ་ མི་
ཚོ་འདི་གིས་ བྲིམས་དང་ འགལ་བའི་ གཡོག་ མ་བྱས་བོ།
- * བྲིམས་ རང་རྒྱར་ ལས་ ལྷག་གོའི་ བྲིམས་ དང་ ཚད་པོ་ བཅད་མི་ཐོབ།
- * བྲིམས་ མི་ཤེས་ དང་ ཉ་ མི་གོ་ ལབ་སྟེ་ དགོངས་གཡང་ མི་ཐོབ།

* རང་གི་ ཐོབ་ཐང་ མེད་པོ་ བཟོ་སྐྱད་ཅེ་ན་ བྲིམས་ཁང་ ཐོ་བོ་ ཅ་ལས་
ཆད་པོ་ བཅད་ ཐོབ་ཤད་ ཡིན།

* བྲིམས་ཁང་ ཐོ་བོ་གིས་ ཁོད་རྟེན་ གཙོག་དྲགས་ བཟོ་མཁན་ བཟོ་བྲུ་ཚུ་
བཀག་ཚུགས།

* མཆེད་མཚོའི་ བྲིམས་ཁང་ ལས་ རྟོན་པོའི་ བྲིམས་ཚུ་ལོ་ བརྩེ་ཐོང་ དགོས།
འདྲིའི་ཁབ་རྩེ་ བྱས་ མི་ཐོབ།

བར་སྐྱོན་ ལུ་ ཡོད་པའི་ དབ་ལྷོ།

- ༡༩ མིག་མཐོང་ ཅ།
- ༢༩ གཏམ་ སྒྲིགས་ ཅ།
- ༣༩ སྤོང་རྗེའི་ སློབ་གྲ།
- ༤༩ བརྩེ་ མཐོང་གིས་ དྲི་བ།
- ༥༩ གནས་ཚུལ་ ཞིབ་དཔྱད་ཀྱི་ དབང་བཅའ་ -ཨོན་ ༢༠༠༥
- ༦༩ རེ་བའི་ ཉིན་ཟེར།
- ༧༩ ད་ ཀ་ཡང་ རྒྱུད་བ་ རྩོག་པོ་ མི་ལུས།
- ༨༩ ད་ གཞོན་རྩོབ་ མི་ཐོན།
- ༩༩ བདེ་ཆེན་ རོ་རྗེ་གིས་ ཚད་དབང་ ཐོབ་ཅ།
- ༡༠༩ ད་ཅའི་ བཀས་ཅན་ ད་ཅའི་རའི་ རྒྱ་ལོར།
- ༡༡༩ རྒྱ་གར་ གཞུང་གི་ འཆར་གཞི་ གཞོ་བོ་ ལྷོ།

STATE RESOURCE CENTRE ASSAM
1-CD, Mandovi Apartments, GNB Road
Ambari, Guwahati-781001
E-mail-srcassam@hotmail.com
Website : www.srcguwahati.in